

bode mnogim čitateljem popolnoma neznana, ker se ne nahaja v naravi nespojena, kajti takoj se spoji s kislikom. Tukaj ne bomo opisovali, kako se ta kovina dobiva, ker ta kemična dela nimajo nobenega interesa za kmeta in so sploh jako težavna. Ta kovina je še nekoliko lažja od vode, srebrno bela, pri navadni gorkoti mehka kakor vosek, pri 62° gorkote se že topi in pri veliki vročini se pa kar shlapi.

Našim čitateljem se bode čudno zdelo, če povemo, da ta kovina gori z modrim plamenom. Če jo vržemo v vodo, se kar vname, to je vodi odtegne kislik in začne goreti. Pa tudi na prostem zraku se tako hitro spoji s kislikom, da se mora spravljeti v petroleji.

Sicer se pa tudi kalijev okis ne nahaja v naravi. Dobi se le, če se kalija sežge. Ta okisec se hitro spoji z vodo v kalijev hidrat, katerega navadno kali, ali pa živi kali imenujemo. Za obrtne namene se kali večkrat rabi in ga narejajo s tem, da pepeliko razkrojijo z živim apnom. Navadno se nahaja kali v zemlji spojen s črno-prstenimi kislinami.

Te kisline še niso tako natančno preiskane in niso v vsaki prsti jednake. Njih opis torej ni lahko mogoč, ravno tako ne opis njih spojin. Potem se nahaja kali spojen z ogljenčevo kislino, ali pa z žvepleno kislino, kateri snovi nastaneta pri razpadanju nekaterih vrst kamnja, ali kot soliterno kislikali v zemeljski vodi. Iz teh spojin dobivajo rastline kali, katerega potrebujejo.

Ogljenčevo kislino kali se pa nahaja v trgovini pod imenom pepelika, kateri se pa dobiva iz pepela raznega drevja. To je beli prašek z jako lužnatim okusom. Pepelika se rada raztopi v vodi in vodo vleče nase.

Žveplenokisli kali se nahaja navadno čist v šestoglatim stebričkom podobnih kristalih. V mrzli vodi se nerad raztopi, rajši pa v gorki. Rabi se tudi v trgovini. Glavna njegova poraba je vendar le za gnojenje. Ko je Liebig razkril, kako važne so nekatere rudninske snovi za gnojenje, začele so ga nekatere tovarne izdelovati. Žveplenokisli kali pomeša z žveplenokislino magnezijo in to prodajajo za gnoj.

Solitarnokisli kali se navadno imenuje solitar. Ta spojina raztopi se v vodi. V vročini se ne raztopi. Soliter jako pospešuje okisanje raznih tvarin, to je njih spajanje s kislikom. Včasih je ta solitar velicega pomena, ker so ga razvili za fabrikacijo solitrove kisline in več drugih stvari. Zadnji čas ga je pa marsikje izpodrinil natronov soliter, kateri se nahaja v Ameriki, in se od prvega loči v tem, da v njem natron nadomešča kali.

Kakšne važnosti je kali za kmetovalca, je vidno iz preiskav učenih kemikov, po katerih jeden hektar pšenice pri srednji letinji iz zemlje izsesa 53 kilo kalija. Rž ga pa potrebuje nekaj manj. Posebno veliko kalija potrebuje živa ali pekoča kopriva. Kjer rastejo dobro te rastline, si lahko mislimo, da je dosti kalija v zemlji.

Na njivah moramo vsekako gledati, da s primernim gnojenjem povrnemo kali, katerega odtegnejo rastline. Manj se je pa bati, da bi gozd izmolzel kali iz zem-

lje. Hektar smerekovega gozda porabi na leto kake tri, in bukovega kacih šest kilo kalija.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Shod čebelarjev zboroval je te dni na Dunaji. Bil je zanimiv razgovor o raznih strokah čebelarstva. Posebno so gospodje razpravljali o tem, je li umestno vvažati tuje čebelne vrste. Nekateri čebelarji so bili zoper to, ker je naša domača čebela najboj vajena našega podnebja. Večina je pa vendar mislila, da se s tujimi čebelami domače vrste zboljša. Govorilo se je tudi o gnilobi v panjevih. Glavni učitelj Fulda je priporočal, da bi dajali lizol čebelam.

Shod vinščakov je zboroval na Dunaji. Udeležil se ga je tudi slovenski poslanec Pfeifer. Govorilo se je posebno tudi o trtni uši in o obnovljenji uničenih vinogradov. Poljedelski minister, ki je tudi pazno sledil obravnavam, je zagotavljal, da bode vlada storila, kar bode mogla. Pojasnjeval je, kaj je že vse vlada storila v povzdigo vinstva.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Blizu Št. Petra izvira rečica Pivka, ki daje vsej tej okolici ime „na Pivki“. Razprostira se več ur daleč na široko in dolgo med 1189 m visokim Snežnikom, ki jo omejuje s svojimi predgorji k desni od železnice, in med 1249 m visokim strmim Nanos-om, kateri poslednji k levi na severo-zapadni strani dela mejo med Pivko in Vipavsko dolino. Obširna Pivka je valovita (gričnata) planota, in je za vojaške vaje, manjše in tudi večje, baje tako pripravna, da se je — in to vem iz popolnoma zanesljivega vira — prvi sedanji avstrijski vojskovodja, cesarska svetlost nadvojvoda Albreht o njej izrazil, da ne pozna za take namene nobenih boljših prostorov.

Prvi predmet, ki me je zanimal na mojem nočnem potovanju, bila je farna vas Slavina, ki se kaže potnikom v bližni bližavi k levi od železnice. Slavina je najstarejša fara in duhovnija na Pivki. (Pričetek njeni stavijo v l. 1300.; — leta 1380. podelil je bil to duhovnijo tržaški škof Angelo naddijakonu Nikolaju pl. Dominici. Vse fare po Pivki, bistriško-vremski dolini in na Krasu spadale so namreč noter do naših časov pod tržaško škofijo; one v Vipavski dolini in po Goriškem Krasu pa pod oglejski patrijarhat, in so bile poznej prišle pod goriško nadškofijo.) O Valvazorjevem času štela je Slavina 17 podružnic; prispadala jej je celo Postojina kot vikarijat. — Pogled na slavinsko farno cerkev, ki je bila obsijana od svetlobe blede mesečine, zbuja v meni žalno-čutne spomine s tem, ker na ondotnem pokopališču počivajo koščice že treh mojih rojakov-duhovnikov. L. 1808. (8. junija) umrl je v Slavini moj sloveči rojak, prečastni g. Filip Fröhlich;